

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie z wniosku Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w S. o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku **X.X.**, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu w dniu 18 października 2023 r., wniosku obwinionego o wyłączenie Sędziego Sądu Najwyższego **Y.Y.** od udziału w rozpoznawaniu sprawy o sygn. I ZI 38/23

postanowił:

- 1. uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego **Y.Y.** od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZI 38/23;**
- 2. na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. odroczyć sporządzenie uzasadnienia na czas do 7 dni.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy Izba Odpowiedzialności Zawodowej, uchwałą z dnia 23 maja 2023 r., sygn. II ZO 8/23 wznowił postępowanie o zezwolenie na pociągnięcie **X.X.** - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, do odpowiedzialności karnej zakończone prawomocną uchwałą Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2021 r., sygn. akt II DIZ 1/21, uchylając równocześnie tą uchwałą oraz utrzymane nią w mocy uchwały z dnia 14 maja 2019 r., sygn. akt I DO 30/19 oraz z dnia 17 września 2019 r., sygn. akt I DO 41/19. Sprawa z wniosków Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi

Polskiemu w S. z dnia 15 marca 2019 r., sygn. S 80.2017.Zk i z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. S [...] została przekazana do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w pierwszej instancji i zarejestrowana w repertorium Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego pod sygnaturą I ZI 38/23, a sędzią sprawozdawcą wyznaczonym do rozpoznawania sprawy został SSN Y.Y.

X.X. - sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku pismem z dnia 25 lipca 2023r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 28 lipca 2023 r., wniósł o wyłączenie, na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., SSN Y.Y. od udziału w rozpoznawaniu sprawy o sygn. akt I ZI 38/23. W uzasadnieniu wniosku sędzia powołał się między innymi na treść postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2019 r. o sygn. akt III KO 154/18, w którym wskazano, że *za „Sąd” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie praw Człowieka i Podstawowych Wolności może być uznany tylko organ wykonujący władzę sądenia, tzn. organ, który rozstrzyga sprawy przekazane do jego kompetencji respektując zasadę państwa prawa i po przeprowadzeniu postępowania w sposób przewidziany prawem*. Zdaniem wnioskującego warunku tego nie spełni sąd, którego członkiem będzie sędzia Y.Y., który został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. *o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Y.Y. jest zasadny.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W niniejszej sprawie niewątpliwie mamy do czynienia z taką sytuacją. Odwołując się do utrwalonego poglądu Sądu Najwyższego, w tym wyrażonego w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. II KO 30/21, warto przypomnieć, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art.

6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (EKPC) i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Wobec faktu, że szerokie uzasadnienie w tym zakresie zawarte jest w uzasadnieniu postanowienia w sprawie o sygn. II KO 30/21 nie ma potrzeby powtarzania wskazanej tam argumentacji, zwłaszcza iż została ona także przedstawiona w postanowieniach Sądu Najwyższego, m.in. z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, czy z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22. Istotne w tym kontekście jest to, że w sytuacji złożenia obecnie wniosku o wyłączenie oraz w układzie, gdyby sprawa dyscyplinarna została w takim składzie zakończona, to z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż wniesienie skargi przeciwko Polsce skutkowałoby stwierdzeniem naruszenia art. 6 ust. EKPC i wypłatą odszkodowania oraz możliwym kolejnym wnioskiem o wznowienie postępowania. Wskazać bowiem należy na dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zauważa się, że wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*).

Słusznie ponadto wykazuje autor wniosku, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Y.Y. w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc w trybie w jakim powołano sędziów Izby Dyscyplinarnej orzekających wcześniej w tej sprawie, prowadziłyby, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jego udziałem byłby sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika przecież wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.

(BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22) oraz wskazanego powyżej orzecznictwa Trybunału. Oceniając wniosek nie można bowiem pomijać również tego, że sędzia Y.Y. pierwotnie został powołany na stanowisko sędziego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Mając na uwadze powyższą argumentację konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu SSN Y.Y. od rozpoznania sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Orzekanie przez tego sędziego w tej sprawie prowadziłoby, z bardzo dużym prawdopodobieństwem, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[ał]